

Lingua e cultura greca – classi Quinte ginnasio

Compiti di traduzione per l'estate

I

ARTEMIDE E APOLLO

Latona, perseguitata da Era, dà alla luce Artemide e Apollo; costui si impadronisce, non senza un atto di forza, di Delfi.

Λητώ δέ, συνελθοῦσα Διὶ, κατὰ τὴν γῆν ἅπασαν ὑφ' Ἡρας ἠλαύνετο, μέχρις εἰς Δῆλον ἐλθοῦσα γεννᾷ πρώτην Ἄρτεμιν, ὑφ' ἧς μαιωθεῖσα ὕστερον Ἀπόλλωνα ἐγέννησεν. Ἄρτεμις μὲν οὖν τὰ περὶ θήραν ἀσκήσασα παρθένος ἔμεινεν, Ἀπόλλων δὲ τὴν μαντικὴν μαθὼν παρὰ Πανός, τοῦ Διὸς καὶ Ὑβρεως, ἤκεν εἰς Δελφοὺς, χρησμοδούσης τότε Θέμιδος· ὥς δὲ ὁ φρουρῶν τὸ μαντεῖον Πύθων ὄφεις ἐκώλυεν αὐτὸν παρελθεῖν ἐπὶ τὸ χάσμα, τοῦτον ἀνελὼν τὸ μαντεῖον παραλαμβάνει. Κτείνει δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ Τιτυόν, ὃς ἦν Διὸς υἱὸς καὶ τῆς Ὀρχομενοῦ θυγατρὸς Ἐλάρης.

II

LA FINE DI MARSIA

Apollo e Marsia, che ha casualmente recuperato il flauto scartato da Atena, gareggiano: ma Apollo, grazie a un espediente, trionfa, e fa dello sconfitto, come da accordi, ciò che vuole.

Ἀπέκτεινε δὲ Ἀπόλλων καὶ τὸν Ὀλύμπου παῖδα, Μαρσύαν. Οὗτος γὰρ εὐρῶν ἀυλοῦς, οὐς ἔρριψεν Ἀθηνᾶ διὰ τὸ τὴν ὄψιν αὐτῆς ποιεῖν ἄμορφον, ἦλθεν εἰς ἔριν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλωνι. Συνθεμένων δὲ αὐτῶν ἵνα ὁ νικήσας διαθῆ τὸν ἠττημένον ὃ βούλεται, τῆς κρίσεως γινομένης τὴν κιθάραν στρέψας ἠγωνίζετο ὁ Ἀπόλλων, καὶ ταῦτο ποιεῖν ἐκέλευσε τὸν Μαρσύαν· τοῦ δὲ ἀδυνατοῦντος εὐρεθεὶς κρείσσων ὁ Ἀπόλλων, κρεμάσας τὸν Μαρσύαν ἔκ τινος ὑπερτενοῦς πίτυος, ἐκτεμῶν τὸ δέρμα οὕτως διέφθειρεν.

III

IL RAPIMENTO DI PERSEFONE

Persefone, rapita da Ade, viene invano cercata dalla madre, che c'è partita a Eleusi; qui, inaspettatamente, qualcuno riesce a strapparle un sorriso.

Πλούτων δὲ, Περσεφόνης ἐρασθεὶς, Διὸς συνεργοῦντος ἤρπασεν αὐτὴν κρύφα. Δημήτηρ δὲ μετὰ λαμπάδων νυκτός τε καὶ ἡμέρας κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν ζητοῦσα περιήει· μαθοῦσα δὲ παρ' Ἑρμιονέων ὅτι Πλούτων αὐτὴν ἤρπασεν, ὀργιζομένη θεοῖς κατέλιπεν οὐρανόν, εἰκασθεῖσα δὲ γυναικὶ ἦκεν εἰς Ἐλευσίνα. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὴν ἀπ' ἐκείνης κληθεῖσαν Ἀγέλαστον ἐκάθισε πέτραν παρὰ τὸ Καλλίχορον φρέαρ καλούμενον, ἔπειτα ἐλθοῦσα πρὸς Κελεὸν, τὸν βασιλεύοντα τότε Ἐλευσινίων, ἔνδον οὐσῶν γυναικῶν, καὶ λεγουσῶν τούτων παρ' αὐτὰς καθέζεσθαι, γραῖά τις ἰάμβη σκώψασα τὴν θεὸν ἐποίησε μειδιᾶσαι. Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς θεσμοφορίοις τὰς γυναῖκας σκώπτειν λέγουσιν.

IV

PERSEFONE RITROVATA

Grazie all'intervento di Zeus Persefone viene riconsegnata alla madre; tuttavia un dettaglio le impedisce di abbandonare del tutto il suo sposo Ade.

Διὸς δὲ Πλούτωνι τὴν Κόρην ἀναπέμψαι κελεύσαντος, ὁ Πλούτων, ἵνα μὴ πολὺν χρόνον παρὰ τῆ μητρὶ καταμείνῃ, ῥοιᾶς ἔδωκεν αὐτῇ φαγεῖν κόκκον. Ἡ δὲ, οὐ προῖδομένη τὸ συμβησόμενον, κατηνάλωσεν αὐτόν. Περσεφόνη δὲ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τὸ μὲν τρίτον μετὰ Πλούτωνος ἠναγκάσθη μένειν, τὸ δὲ λοιπὸν παρὰ τοῖς θεοῖς. Περὶ μὲν οὖν Δήμητρος ταῦτα λέγεται.

V

LA GUERRA DI TROIA: L'ANTEFATTO

Alessandro (o Paride che dir si voglia) rapisce Elena: merito di Afrodite, che egli ha anteposto per bellezza alle altre dee.

Αὐθις δὲ Ἑλένην Ἀλέξανδρος ἀρπάζει, ὡς τινες λέγουσι κατὰ βούλησιν Διός, ἵνα Εὐρώπης καὶ Ἀσίας εἰς πόλεμον ἐλθούσης ἢ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔνδοξος γένηται, ἢ καθάπερ εἶπον ἄλλοι ὅπως τὸ τῶν ἡμιθέων γένος ἀρθῆ. Διὰ δὴ μίαν αἰτίαν τούτων, μῆλον περὶ κάλλους Ἔρις ἐμβάλλει Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀφροδίτη, καὶ κελεύει Ζεὺς Ἑρμῆν εἰς Ἴδην πρὸς Ἀλέξανδρον ἄγειν, ἵνα ὑπ' ἐκείνου διακριθῶσι. Αἱ δὲ ἐπαγγέλλονται δῶρα δώσειν Ἀλεξάνδρῳ, Ἥρα μὲν πασῶν προκριθεῖσα βασιλείαν πάντων, Ἀθηνᾶ δὲ πολέμου νίκην, Ἀφροδίτη δὲ γάμον Ἑλένης. Ὁ δὲ Ἀφροδίτην προκρίνει καὶ πηξαμένου Φερέκλου ναῦς εἰς Σπάρτην ἐκπλέει.

VI

EPISODI ILIADICI

Mentre Achille si tiene in disparte, altri si battono, in modi più o meno gloriosi.

Ἀχιλλεύς δὲ μηνίων ἐπὶ τὸν πόλεμον οὐκ ἐξήει διὰ Βρισηίδα. Διὸ θαρσήσαντες οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς πόλεως προῆλθον. Καὶ μονομαχεῖ Ἀλέξανδρος πρὸς Μενέλαον, Ἀλέξανδρον δὲ ἠττώμενον ἀρπάζει Ἀφροδίτη. Πάνδαρος δὲ τοξεύσας Μενέλαον τοὺς ὄρκους ἔλυσεν. Ὅτι Διομήδης ἀριστεύων Ἀφροδίτην, Αἰνεία βοηθοῦσαν, τιτρώσκει, καὶ Γλαύκῳ συστάς, ὑπομνησθεὶς πατρώας φιλίας, ἀλλάσσει τὰ ὄπλα. Προκαλουμένου δὲ Ἑκτορος τὸν ἄριστον εἰς μονομαχίαν, πολλῶν ἐλθόντων Αἴας κληρωσάμενος ἀριστεύει· νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης κήρυκες διαλύουσιν αὐτούς.

VII

L'ASSALTO ALLE NAVI

Un tentativo di riportare Achille a combattere, una missione notturna in campo nemico e l'attacco di Ettore, che incendia le navi achee.

Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς τοῦ ναυστάθμου τεῖχος ποιοῦνται καὶ τάφρον, καὶ γενομένης μάχης ἐν τῷ πεδίῳ οἱ Τρῶες τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸ τεῖχος διώκουσιν· οἱ δὲ πέμπουσι πρὸς Ἀχιλλέα πρέσβεις Ὀδυσσεά καὶ Φοίνικα καὶ Αἴαντα, συμμαχεῖν ἀξιοῦντες καὶ Βρισηίδα καὶ ἄλλα δῶρα ὑπισχνούμενοι. Νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης κατασκόπους πέμπουσι Ὀδυσσεά καὶ Διομήδην· οἱ δὲ ἀναίρουσι Δόλωνα τὸν Εὐμήλου καὶ Ῥῆσον τὸν Θραῖκα (ὃς πρὸ μιᾶς ἡμέρας παραγενόμενος Τρωσὶ σύμμαχος οὐ συμβαλὼν ἀπωτέρω τῆς Τρωικῆς δυνάμεως χωρὶς Ἑκτορος ἐστρατοπέδευσε) τοὺς τε περὶ αὐτὸν δώδεκα κοιμωμένους κτείνουσι καὶ τοὺς ἵππους ἐπὶ τὰς ναῦς ἄγουσι. Μεθ' ἡμέραν δὲ ἰσχυρᾶς μάχης γενομένης, τρωθέντων Ἀγαμέμνονος καὶ Διομήδους, Ὀδυσσεώς, Εὐρυπύλου, Μαχάονος καὶ τροπῆς τῶν Ἑλλήνων γενομένης, Ἑκτωρ ῥήξας τὸ τεῖχος εἰσέρχεται καὶ ἀναχωρήσαντος Αἴαντος πῦρ ἐμβάλλει ταῖς ναυσίν.

VIII

L'INGANNO DEL CAVALLO

Nell'animale di legno, costruito da Epeo, si nascondono i migliori soldati del campo greco; la flotta salpa, ma si attesta a Tenedo, poco distante, mentre l'iscrizione sul presunto dono votivo, unitamente all'opera di Sinone, prepara la scena per l'atto finale.

Ἵστερον δὲ Ὀδυσσεὺς ἐπινοεῖ δουρείου ἵππου κατασκευὴν καὶ ὑποτίθεται Ἐπειῶ, ὃς ἦν ἀρχιτέκτων· οὗτος ἀπὸ τῆς Ἰδης ξύλα τεμὼν ἵππον κατασκευάζει κοῖλον ἔνδοθεν. Εἰς τοῦτον Ὀδυσσεὺς εἰσελθεῖν πείθει πενήκοντα τοὺς ἀρίστους, τοὺς δὲ λοιποὺς γενομένης νυκτὸς ἐμπρήσαντας τὰς σκηνάς, ἀναχθέντας περὶ τὴν Τένεδον ναυλοχεῖν καὶ μετὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα καταπλεῖν. Οἱ δὲ πείθονται καὶ τοὺς μὲν ἀρίστους ἐμβιβάζουσιν εἰς τὸν ἵππον, ἡγεμόνα καταστήσαντες αὐτῶν Ὀδυσσεά, γράμματα ἐγχαράξαντες τὰ δηλοῦντα· “Τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς Ἑλληνες Ἀθηνᾶ χαριστήριον”. Αὐτοὶ δὲ ἐμπρήσαντες τὰς σκηνάς καὶ καταλιπόντες Σίνωνα, ὃς ἔμελλεν αὐτοῖς πυρσὸν ἀνάπτειν, τῆς νυκτὸς ἀνάγονται καὶ περὶ Τένεδον ναυλοχοῦσιν.